N. 19. A°. 1834.

DONDERDAG DEN 6den MAART.

SURINAAMSCHE COURANT.

GOUVERNEMENTS SECRETARIJ.

Den 4 Maart 1834.

Namens Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, wordt bij deze bekend gemaakt, dat de *Zetting van het Brood*, bepaald is, als volgt:

Het BROOD van 8 Cents, moet wegen 7 Oncen.

En dat van 4 Cents, 3 Oncen en 1 Lood.

Wordende alzoo alle Broodbakkers gelast, zich daarna te gedragen.

De Gouvernements Secretaris,
G. A. VAN DER MEE.

BURGERLIJKE STAND.

Gedurende de maand *Februarij* 1834, zijn alhier geboren:

Van het Mannelijk geslacht 17 personen.
» » Vrouwelijk » 12 »
29.

In dezelfde maand zijn Overleden:
Van het Mannelijk geslacht 9 personen.
» » Vrouwelijk » 8 »
17.

OVERLEDENEN.

Den 1sten Februarij, *Sara Antoinette*, oud 9 maanden en 21 dagen, Dochter van *Hendrik Simon Abendanon.*

Den 3, *Johannes Lodewijk de Bruin*, oud 9 jaren, zoon van *Antoinetta Wilhelmina Abrahams.*

Idem, *Charlotte Elisabeth Vallee*, oud 2 jaren, 7 maanden en 21 dagen, Dochter van wijlen *Elisabeth Wilhelmina Wijngaarden.*

Den 6, *Johanna Carolina Böhm*, oud 35 jaren.

Den 10, *Marten Halle*, oud 36 jaren.

Den 11, *Sebille van Transkowsky*, oud 98 jaren.

Den 12, *Johan Guillot del Castilho*, oud 7 dagen, Zoon van *Minerva van Sluyter.*

Den 14, *Bernhardina Petronella Catharina de Room*, oud 8 dagen, Dochter van *Eva van Benine van Godefroy.*

Den 17, *Mustice Blanka Klopman*, oud 52 jaren.

Idem, *Princes van Samuel Louiszoon*, oud na gissing 80 jaren.

Den 20, *William Tamboer*, oud 7 dagen, Zoon van *Fredrika van Kettie van Sluyter.*

Den 25, *Jacob d'Aron Jessurun*, oud 65 jaren.

Idem, *Johannes Christiaan Geilen*, oud 1 jaar en 11 dagen, Zoon van *Elisabeth de Graaff.*

Idem, *Louisa Petronella Boss*, oud 1 jaar, 7 maanden en 7 dagen, Dochter van *Christina Janssen.*

Den 26, *Johann Gottlieb Engel*, oud 73 jaren.

Den 27, Den Wel-Ed. Gestr. Heer *Jacob Juriaan François de Friderici Jr.*, oud 52 jaren en 9 maanden, oud Raad in den Hove van Policie en Crimineele Justitie.

Den 28, *Everardus Adrianus van Bergen*, oud 42 jaren.

MENGELINGEN.

DIERLIJK MAGNETISMUS.

Nog maar korten tijd geleden zoude een *Geneeskundig Dagblad* (in Frankrijk), zich aan het verwijt van ligtgeloovigheid hebben blootgesteld, indien hetzelve eene mededeeling had durven opnemen, als de onderhavige, die wij hier laten volgen:

De valsche wijsbegeerte, welke voorheen de wetenschap bestuurde, maakte haar geheel dienstbaar aan de heerschzucht van de zoogenaamde menschelijke rede, als of 's menschen rede iets anders ware, dan het vermogen om al het bestaande te kennen; als of die rede van den eenen dag tot den anderen, niet toenam, naarmate zij nieuwe daadzaken ontdekt. — Het *dierlijk magnetismus*, uit een wetenschappelijk gezigtspunt beschouwd, heeft zijne dweepers en navolgers gehad, daar gene alle verhalen aannamen of zij al of niet bewezen waren, terwijl deze volstrekt alles verwierpen, zoodat wij, na eenen strijd van veertig jaren, nog niet verder zijn gevorderd dan den eersten dag. Het is meer dan tijd, dat zulke bespottelijke hartstogten uit het gebied der wetenschap verdwijnen, en dat een onpartijdig, oordeelkundig, beredeneerd onderzoek ons eindelijk leere, wat wij nopens dit grootsch verschijnsel, kunnen gelooven, en wat wij moeten verwerpen. Het volgende verschijnsel, door mannen van bekwaamheid en goede trouw waargenomen, en medegedeeld door een' man, die in het gebied der wetenschap, eene hooge plaats bekleedt, is ons voorgekomen van groot gewigt te zijn, en belangrijk genoeg om de bijzonderheden wegens de ziekte aan onze Lezers' mede te deelen:

Geschiedenis der Ziekte. Eene jonge vrouw, van 25 jaren, viel onlangs, ten gevolge van diepe kwellingen en verdriet, die haar gestel, zoo wel mogelijk als ligchamelijk, zeer vatbaar voor alle indrukken hadden gemaakt, in een' toeval van *katalepsie*, hetgeen van 's middags tot middernacht voortduurde. Het keerde gedurende den tijd van 43 dagen, op dezelfde uren, met dezelfde verschijnselen terug, die slechts de laatste 12 dagen weinig verschilden: — beginnende en eindigende met zuchten en geeuwen; die op het einde dieper waren dan in het begin; terwijl het toeval de twaalf laatste dagen korter durende, zijn einde aankondigde, door zekere gelijktijdige zeer regelmatige bewegingen. De zieke ligtte bij afwisseling den linker- en regterarm en voet op, en liet ze plotselijk neêrvallen. Zij schudde met het hoofd, strekte beide handen uit, steunde er mede op het bed, rigtte zich overeind, en liet zich vervolgens aan haar eigen gewigt over. Dan legde zij wederom de handen op haar hoofd, wreef zich de oogen, en gaf aan hare gelaatstrekken een somber en dreigend aanzien, opgevolgd door stuipachtige bewegingen, en zoo ontwaakte zij zonder zich iets te herinneren van al wat er gedurende den kataleptischen slaap was gebeurd, en zonder zich over eenige smart of ongemak te beklagen. Zoo lang het toeval duurde was zij, als verlamd, zonder eenige andere beweging te kunnen maken, dan die, welke reeds zijn beschreven; zij bleef dan in dezelfde houdingen, waarin men haar bragt, hoe lastig en ongemakkelijk, die ook wezen mogten. De 21 eerste dagen had zij de oogen geheel gesloten, maar op de tweede helft harer ziekte opende zij dezelve, doch zij waren star, onbeweegbaar, naar het licht gekeerd, en ongevoelig voor alle indrukken, die men daarop beproefde.

De Heer MAZZACORATI bespeurde al dadelijk dat er zich bij de zieke, onder het toeval, zonderlinge vermogens hadden ontwikkeld, en nam tegelijk met den Heer CARINI eene menigte proeven, waarvan wij de uitkomst hier regelmatig laten volgen:

Verschijnselen van het Gehoor. De zieke hoorde langs den gewonen weg nog het sterkste geluid, niet wat men maakte, maar indien men haar, zelfs zeer zacht in het hol van de hand, tegen de voetzool, op den hartkolk of op de plaatsen die het digtst bij den sympatischen zenuw liggen, aansprak, verstond zij alle woorden volmaakt, welke men uitte. Hetzelfde had plaats, wanneer men haar zachtkens aansprekende, de hand op de hier bovengemelde deelen legde; ja, wat sterker is, zij hoorde zelfs dan nog wanneer de persoon die met haar sprak, slechts in middelijke en verwijderde aanraking met iemand was, die voornoemde deelen aanraakte. Onder eene menigte proefnemingen, die allen twijfel ten aanzien van dit verschijnsel wegnemen, zal het voldoende zijn aan te voeren, dat er eene keten van vier personen werd gevormd, waarvan drie elkander de hand gaven, en de vierde met de derde, door middel van eene lange waskaars in rapport was, terwijl de eerste de zieke aanraakte, en alleen bij haar stond, met dat gevolg, dat de zieke zeer wel verstond wat zachtjes op een verren afstand door den vierden persoon gesproken werd.

Verschijnsel van de spraak. De zieke sprak niet, als zij aan haar zelve was overgelaten, maar als men haar op de aangegeven wijze ondervroeg, antwoordde zij steeds van pas, immer dezelfde stem van den ondervrager nabootsende. Wanneer men, gedurende haar antwoord, de onmiddelijke aanraking of de keten brak, dan hield zij plotseling op; maar zoodra de aanraking werd hersteld, zette de zij haar gesprek voort met deze merkwaardige bijzonderheid, dat zij daar hervatte, waar het gekomen zou zijn, indien het niet afgebroken ware geworden. Het schijnt derhalve dat het antwoord zich in haar verstand ontwikkelde, zelfs ondanks dat het rapport was afgebroken en dat gedurende deze stoornis de spraaktuigen alléén derzelver beweging verloren hadden en verlamd waren. Den 22sten dag verloor zij het vermogen klanken uit te brengen, hoezeer men toch van haar eenig antwoord wist te bekomen, daar zij gedurende eenige tijd aanduidde, dat zij hoorde door een zacht geluid met den *larynx* (het bovenste der luchtpijp) te maken. Toen dit middel van mededeeling later ook verdwenen was, wist zij dezelve te vervangen door met de toppen der vingers, bijna onmerkbaar, op de hand van den medevrager of van die des eersten persoons van de keten, te drukken.

Verschijning van het gewone of van het magnetische gezigt. Hoezeer de oogen gesloten, ja zelfs geblinddoekt waren, onderscheidde zij echter alle ligchamen en kleuren, zoodra men dezelve voor de deelen, welke eene bijzondere gevoeligheid hadden, hield. Zonder zich te bedenken gaf zij

de uren en minuten van elk horologie op, en dikwijls, doch niet altoos, gelukte het haar, geschreven woorden, zeer juist te lezen. Later ontwikkelde zich dat vermogen op eene wonderbare wijze, zoo zeer dat het een of ander voorwerp, in het vertrek, of in eene andere kamer, dan waarin zij zich bevond, of op straat of buiten de stad en zelfs op verre afstanden, en zij beschreef het, als of zij het zag. Zie hier eenige proeven ter bevestiging van het aangevoerde.

In tegenwoordigheid van een beroemd Hoogleeraar der Universiteit, wordt er overeengekomen, aan de zieke de beschrijving te vragen van een klooster in de stad, in hetwelk noch zij, noch een van de ondervragers, ooit waren geweest, vervolgens de beschrijving van een onderaardsch gewelf, nooit door de aanwezende personen gezien en behoorende aan eene buitenplaats.

Er werd van hare beschrijvingen een platte grond gemaakt, en na vervolgens de plaatsen te hebben bezocht, bevond men, dat zij volmaakt overeenkwamen met de teekening, die daarvan naar de opgaaf der zieke, was ontworpen, en dat zij zelfs het getal en de schikking van eenige tonnen in het gewelf, naauwkeurig had opgegeven. In dezelfde zitting ondervroeg de Hoogleeraar haar over de inrigting van zijne studeerkamer, en hare antwoorden waren ook volkomen juist. Zie hier eenige bijzonderheden, overgenomen uit de daarover gemaakte aanteekening. Wat bevindt er zich in gindschen hoek? *Eene tafel.*— En op de tafel? *Een boek.* — En op het boek? *Een bekkeneel.*—Van wat? *Van een dier.*— Van welk dier? *Ik ken er den naam niet van.* Spreek dien naam onder vele anderen uit en ik zal dien opgeven. — Men noemde eene menigte namen van verschillende dieren op, zonder dat zij dien erkende van het dier welks bekkeneel zij zag; doch zoodra men den naam van den panther noemde, zeide de zieke dadelijk dat het een bekkeneel van dit dier was. Het is noodig hierbij aan te merken dat in alle gevallen, waar de namen van zaken en personen, die zij wilde noemen, haar onbekend waren, zij door hetzelfde middel daarvan eene, als ware het, aanschouwelijke kennis verkreeg. En beschreef zij ook even gemakkelijk de gezonde of aangedane deelen van haar ligchaam of van dat van vreemde personen. De bedoelde Hoogleeraar onderwierp haar aan eene ontleedkundige ondervraging, nu eens in het latijn, welke taal haar geheel onbekend was, en dan wederom in het italiaansch, doch steeds gebruik makende van de wetenschappelijke uitdrukkingen, met dat gevolg, dat hij van haar zeer naauwkeurige beschrijvingen ten antwoord bekwam in de italiaansche taal, zoo over het hart als wat er bij ligt, over den zonnenvlecht of het Pancreas (klierbed), over het wervelbeen van den ruggegraat, en over andere deelen; terwijl zij ook eene naauwkeurige opgaaf deed over de ongesteldheid eener Dame, welke zij niet kende. Na al het aangevoerde zal men zich niet verwonderen, wanneer men hierbij voegt, dat zij, met hetzelfde gemak, plaatsen te Rome, Napels of te Parijs aanwees, waarover men haar ondervraagde.

In oogenblikken dat hare oogen openbleven, en hare oogappelen onbeweeglijk naar het licht gekeerd waren, meenden de proefnemers waar te nemen dat de optische assen, eene soort van electrometer van eene sterke gevoeligheid waren geworden, omdat zij gestadig en onmiddelijk zich draaiden naar den kant, waar men de kleinste wrijving, welke eene electrische spanning kan te weeg brengen, bewerkstelligde. Gemelde assen voelden electriserende bewerkingen in een naburig vertrek, ja zij volgden, als eene met zeilsteen bestreken naald, de bewegingen van een gemagnetiseerden staaf, welken men achter het hoofd der zieke bewoog, zelfs aan de andere zijde van den muur.

Verschijnselen van den smaak en den reuk. De riekende onderwerpen werden door de zieke met dezelfde juistheid en vaardigheid waargenomen, op het oogenblik dat men dezelve op eene der gevoelige deelen plaatste. Zij noemde ze en gaf hun naam onder het uitspreken van verschillende andere namen, op, wanneer zij dezelve niet kende.

Verschijnsels van het voelen of tasten. 'T gevoel leverde gelijkvormige verschijnsels op, als de hierboven beschreven. Zoodra men een ligchaam op een der gevoelige deelen geplaatst had, vermelde de zieke het dadelijk en dat zoo juist, als de zachtste hand zulks op het gevoel zou kunnen doen.

Verschijnsels van het verstandelijk vermogen. De zieke, welke, in haar gewonen toestand verstands genoeg had, bezat dit vermogen in haar kataleptisch toeval, in een veel hoogeren graad. Hoezeer zij slechts de vier regels der rekenkunde kent, gelukte het haar echter, gedurende dat toeval, onderscheidene wortelen van getallen te trekken, onder anderen, dien van het getal 4,965, doch zij slaagde daarin niet altijd even goed. Zij zettede met veel doorzigt onderscheidene wijsgeerige stelsels uiteen, en pluisde andere, die men haar voorhield, uit. Zij raadde en beschreef den loop harer ziekte.

Tegenwoordige staat der zieke. Zij is, op dit oogenblik, geheel hersteld, zonder dat zij ooit geneesmiddelen heeft gebruikt; doch men heeft bij haar zoo ver gebragt, dat men door kunst, de katalepsie kan doen ontstaan, en ook naar willekeur dezelve kan afbreken of doen ophouden. Zij zelve heeft de middelen opgegeven, waardoor men bij zieken soortgelijke uitwerksels kan veroorzaken. De proefnemers zijn voornemens alle nieuwe ontdekkingen, te dezen aanzien, in een werk, met welks opstel zij bezig zijn, aan het publiek mede te deelen.

Ziedaar een nieuw, wèl ontwikkeld, wèl bewezen voorbeeld van dat kataleptisch magnatismus, waarvan PÉTÉTIN (in den jare 1787) de eerste authentieke waarneming beschreef en welke te dier tijd eene menigte Physiologisten de schouders deed ophalen, welke zeer geloovig waren in hunne ongeloovigheid.

(*Curaçaosche Courant.*)

ADVERTISSEMENTEN.

AANBESTEDING.

De *Administrateur van Financien*, zal onder nadere goedkeuring van Zijne Excellentie den Gouverneur Generaal der Nederlandsche West-Indische Bezittingen, aan de minst inschrijvenden aanbesteden, de *onmiddelijke* levering aan het Gouvernement alhier, van:

(4403) *Vier Duisend Vier Honderd Drie* Ellen WIT LINNEN zes kwart breed; op de condition en voorwaarden, welke voor de Gegadigden aan het Lokaal der Financiële Administratie ter visie liggen; alwaar de verzegelde inschrijving-billetten, vergezeld van Monsters, zullen worden aangenomen tot Zaturdag den *achtsten* dezer, des morgens ten *tien* uren.

Paramaribo, den 3 Maart 1834.

De Administrateur voornoemd,

CH. LEERS.

(5930) TRANSPORTEN.

Den 20sten Februarij 1834. De Exploicteur bij het Geregtshof, aan den boedel wijlen JACOB LIONARONS, van het Huis en Erf aan de *Gravenstraat*, L. A. N°. 45, aangekomen hebbende E. E. EMANUELS.

Den 24sten Februarij, J. H. CONZEE, aan F. SCHACHTRUP, van het Huis en Erf aan den hoek van de *Buren-* en *Rust en Vredestraten*, L. D. N°. 663.

Den 3den Maart. Wed. ISAK EMANUELS gebore DE VRIES, aan T. J. J. FOCKINCK, van het Huis en Erf aan de *Wagenwegstraat*, L. B. N°. 105.

Den 4den Maart. P. VAN ASSEN, aan H. P. ULRICH, van het Huis en Erf aan te Voorstad *Zeelandia*, aan de eerste *Dwars- en Wichersstraten*, L. A. N°. 7.

HIJPOTHEEKEN.

Den 3den Maart. FREDERICA ERNSTINA VON RIEBEN, *eerste Hijpotheek*, ten behoeven J. ZAAL en H. KAMMEIJER *qq.* de minderjarige NOIZEUX, te vestigen op het Huis en Erf aan de *Nieuwe Keizerstraat*, L. D. N°. 221, en drie koppen Slaven.

Idem. JACOB GOMPERTS, *eerste Hijpotheek*, ten behoeven de minderjarigen Kinderen van ELISABETH HENRIETTE WONING, te vestigen op het Huis en Erf aan de *Watermolenstraat*, L. A. N°. 123, en op het Huis en Erf aan de *Waterkant*, L. A. N°. 74.

Paramaribo, den 5 Maart 1834.

A. VAN MEERTEN,

Griffier.

(11665) De *Exploicteur bij het Geregtshof* te SURINAME, zal op Vrijdag den 7den Maart 1834, des morgens *negen* uren, ter Kastelenije van gemeld Geregtshof, publiek bij Executie verkoopen:

De PLANTAGIE *LA PREVOYANCE*, gelegen aan de rivier *Suramacca*, ter linkerhand, in het opvaren, tusschen de Plantagien *De Dankbaarheid* en *Mijn Vermaak*; aankomende de Erven wijlen JURIAAN FRANÇOIS FRIDERICI.

Den GROND *BIJGELUK*, gelegen aan het gedolven Kanaal van *Matappica*, ter regterhand in het opvaren, tusschen de Plantagien *Felix* en *Spieringszorg*; toebehoorende als voren.

En de PLANTAGIE *VADERSZORG*, alsmede de Gronden van *RODENBURG* en *CARELSDEEL*, gelegen aan het gedolven Kanaal van *Matappica*, ter linkerhand, in het opvaren, de eerste tusschen de Plantagie *Beudslust* en den Grond van *Alderad*, en de beide laatsten tusschen de Gronden van *Alderad* en *Bruinendaal*; alle aankomende als voren.

Paramaribo, den 22 Februarij 1834.

De Exploicteur,

N. L. BRAAM.

☞ ALGEMEENE VERGADERING van het Departement *Paramaribo*, der MAATSCHAPPIJ: *Tot Nut van 't Algemeen*, op Maandag, den 10den Maart 1834, des Avonds ten $7\frac{1}{2}$ uur, in de Zaal van de Loge *Concordia*.

VOORLEZING: De Bestuurder Mr. H. R. HAIJUNGA.

SCHEEPSTIJDINGEN.

UITGEKLAARD.

Het Schip *Wilhelmina en Maria*, Kapt. J. J. BART, naar *Amsterdam*; lading: 80 vaten heele- en dito gebr. Koffij, 125 balen schoone Katoen, en 3445 pond oud Koper.

Gedrukt te *Paramaribo*, bij de Erven J. BRINK.